

ELEKTRONICKÝ OBCHOD

Elektronický obchod je podnikání prostřednictvím elektronických prostředků, tj. především obchodování se zbožím a službami. Související aspekty: způsob uzavírání smluv na dálku, problematika ukládání informací poskytnutých uživatelem, úprava šíření obchodních sdělení, reklama a poprodejní podpora a služby. Též přehled možností elektronických podání vůči státní správě, kategorizaci elektronického obchodu a typy elektronických podpisů.

Pojem elektronického obchodu (e-obchodu)

Pod pojmem elektronický obchod se obecně rozumí podnikání prostřednictvím elektronických prostředků. To zahrnuje nejen obchodování se zbožím (hmotným i nehmotným) a službami, ale i všechny související kroky od reklamy, přes uzavření smlouvy, její plnění, a to včetně poprodejní podpory a služeb.

Z právního hlediska jde zásadně o projevy vůle - právní jednání - směřující k uzavírání smluv, které jsou realizovány pomocí počítačových sítí.

Podle definice používané OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*, česky Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) zahrnuje elektronický obchod jakékoli obchodní transakce, které provádějí osoby fyzické i právnické, přičemž tyto transakce jsou založeny na elektronickém zpracování a přenosu dat.

Podobně WTO (*World Trade Organization*, česky Světová obchodní organizace) pod elektronický obchod zahrnuje jak výrobky, které jsou prodávány a placeny přes internet, ale doručovány ve hmotné podobě, tak produkty, které jsou přes internet doručovány v podobě digitální.

Z právních předpisů práva EU se k elektronickému obchodu vztahuje primárně směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000, o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu.

Česká republika tuto směrnici transponovala především zákonem č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti (co do odpovědnosti providera a šíření obchodních sdělení), a zákonem č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání (co do úpravy nevyžádané komunikace za účelem šíření obchodních sdělení), který byl nahrazen zákonem č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, v platném znění, a nakonec i přijetím nového občanského zákoníku (v rámci institutu tzv. spotřebitelských smluv).

Kategorie e-obchodu

Podle typů lze e-obchod rozdělit do několika kategorií:

- podle účastníků
 - obchodování mezi podniky/obchodníky navzájem - **B2B** (business to business),
 - spotřebitelské smlouvy s koncovými zákazníky - **B2C** (business to customer),
 - obchod mezi dvěma nepodnikateli/spotřebiteli navzájem, např. elektronické aukce - **C2C** (customer to customer),
 - obchody, kdy zákazník oslovuje podnikatele, např. definuje zboží a vyzývá obchodníky k podání nabídek - **C2B** (customer to business),
 - vztahy ke státní správě (eGovernment), např. elektronické podání daňového přiznání - **B2A, C2A** (business/customer to administration).
- podle otevřenosti použitého média
 - uzavřené transakce - obchod po uzavřených sítích,

- otevřené transakce - obchod mezi otevřeným počtem účastníků.
- podle způsobu plnění
 - přímé e-obchody - objednávka, placení i dodávka nehmotných statků se uskutečňuje výhradně prostřednictvím elektronických prostředků,
 - nepřímé e-obchody - objednávka, uzavření smlouvy nebo i placení se uskutečňuje prostřednictvím elektronických prostředků, dodávka zboží se děje tradičními prostředky.

Česká právní úprava e-obchodu

Na e-obchod reaguje právo třemi možnými způsoby:

- V některých případech lze stávající právní úpravu bez dalšího aplikovat na e-obchod (např. ochrana autorského práva).
- Jiné stávající právní normy dostaly aplikaci na právní vztahy vznikající v rámci e-obchodu zcela nový rozměr (např. určení rozhodného práva).
- V neposlední řadě si e-obchod vynutil přijetí i zcela nových právních norem (např. právní úprava elektronického podpisu).
- Z předpisů českého právního řádu, které nově reagují na e-obchod, lze uvést:
 - zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti,
 - zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu,
 - zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (úpravou spotřebitelských smluv prostřednictvím elektronických prostředků),
 - zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (úpravou elektronického podání, doručování a elektronického platebního rozkazu),
 - zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, který upravuje elektronické úkony státních orgánů, orgánů územních samosprávných celků, Pozemkového fondu České republiky a jiných státních fondů, zdravotních pojišťoven, Českého rozhlasu, České televize, samosprávných komor zřízených zákonem, notářů a soudních exekutorů (orgán veřejné moci) vůči fyzickým osobám a právnickým osobám, elektronické úkony fyzických osob a právnických osob vůči orgánům veřejné moci a elektronické úkony mezi orgány veřejné moci navzájem prostřednictvím datových schránek.

Zákon o některých službách informační společnosti

Zákon o některých službách informační společnosti definuje základní pojmy, které jsou klíčové pro správnou interpretaci a aplikaci zákona.

Službou informační společnosti se rozumí jakákoliv služba poskytovaná elektronickými prostředky na individuální žádost uživatele podanou elektronickými prostředky, poskytovaná zpravidla za úplaty; služba je poskytnuta elektronickými prostředky, pokud je odeslána prostřednictvím sítě elektronických komunikací a vyzvednuta uživatelem z elektronického zařízení pro ukládání dat.

Elektronickou poštou textová, hlasová, zvuková nebo obrazová zpráva poslaná prostřednictvím veřejné sítě elektronických komunikací, která může být uložena v síti nebo v koncovém zařízení uživatele, dokud ji uživatel nevyzvedne.

Elektronickými prostředky zejména síť elektronických komunikací, elektronická komunikační zařízení, koncová zařízení, automatické volací a komunikační systémy, telekomunikační a elektronická pošta.

Poskytovatelem služby každá fyzická nebo právnická osoba, která poskytuje některou ze služeb informační společnosti.

Uživatelem každá fyzická nebo právnická osoba, která využívá službu informační společnosti, zejména za účelem vyhledávání či zpřístupňování informací.

Obchodním sdělením všechny formy sdělení, včetně reklamy a vybízení k návštěvě internetových stránek, určené k přímé či nepřímé podpoře zboží či služeb nebo image podniku osoby, která je podnikatelem nebo vykonává regulovanou činnost.

Automatickým krátkodobě dočasným ukládáním ukládání informací poskytnutých uživatelem, ke kterému dochází výhradně za účelem uskutečnění přenosu prostřednictvím sítě elektronických komunikací, přičemž doba uložení informace nepřesahuje dobu, která je pro zajištění přenosu obvyklá.

Automatickým dočasným meziukládáním ukládání informací poskytnutých uživatelem, které slouží výhradně pro co možná nejúčinnější následný přenos těchto informací na žádost jiných uživatelů.

Odpovědnost poskytovatelů zprostředkovatelských služeb

Do účinnosti zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti byla oblast odpovědnosti poskytovatele pouze otázkou dohody mezi poskytovatelem služeb a jejich uživatelem. Zákon o některých službách informační společnosti stanovil podmínky, za kterých je poskytovatel služby odpovědný za obsah jím přenesených či uložených informací a za šíření obchodních sdělení elektronickými prostředky.

Poskytovatelé služeb však nejsou povinni

- dohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací,
- aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah informace.

Odpovědnost poskytovatele služby za obsah přenášených informací

Zákon o některých službách informační společnosti stanovuje případy, kdy jsou poskytovatelé služeb za to, že umožní uživatelům připojit se k síti, ať již prostřednictvím telefonického (vytáčeného) spojení nebo některou z forem pevného připojení, odpovědní za obsah jimi přenášených informací. Uživatelé v některých případech na síti jednají protiprávně, jako je např. propagace nacismu, šíření dětské pornografie nebo šíření nelegálního software. Poskytovatelé pouze přenášejí informace a zásadně není proto možné požadovat, aby sledovali obsah a navíc za něj ještě nesli zodpovědnost. Pokud však poskytovatel splní některou z uvedených podmínek, je odpovědný za obsah přenášených informací, které poskytují uživatelé.

Poskytovatel služby, jež spočívá v přenosu informací poskytnutých uživatelem prostřednictvím sítě elektronických komunikací nebo ve zprostředkování přístupu k sítím elektronických komunikací za účelem přenosu informací, odpovídá za obsah přenášených informací, jen pokud

- přenos sám iniciuje,
- zvolí uživatele přenášené informace, nebo
- zvolí nebo změní obsah přenášené informace.
- Přenos informací a zprostředkování přístupu zahrnuje také automatické krátkodobě dočasné ukládání přenášených informací.

Odpovědnost poskytovatele služby za obsah automaticky dočasně meziukládaných informací

Automatické dočasné meziukládání informací - caching - se využívá jako ochrana před nadměrným přetěžováním některých serverů. Často se díky užití cachingu urychlí přenos dat.

Poskytovatel služby, jež spočívá v přenosu informací poskytnutých uživatelem, odpovídá za obsah informací automaticky dočasně meziukládaných jen pokud:

- změní obsah informace,
- nevyhoví podmínkám přístupu k informaci,

- nedodržíje pravidla o aktualizaci informace, která jsou obecně uznávána a používána v příslušném odvětví,
- překročí povolené používání technologie obecně uznávané a používané v příslušném odvětví s cílem získat údaje o užívání informace, nebo
- ihned nepřijme opatření vedoucí k odstranění jím uložené informace nebo ke znemožnění přístupu k ní, jakmile zjistí, že informace byla na výchozím místě přenosu ze sítě odstraněna nebo k ní byl znemožněn přístup nebo soud nařídil stažení či znemožnění přístupu k této informaci.

Odpovědnost poskytovatele služby za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem

Poskytovatelé služeb umožňují svým uživatelům, aby uložili svá data na servery poskytovatele. Poskytují jim k tomu prostor na základě smlouvy o uložení informací či dat. Není rozumné požadovat od poskytovatelů, aby při vysokém počtu uživatelů a vysokém objemu uložených dat zjišťovali a posuzovali legálnost či nelegálnost veškerého obsahu uložených informací. Je věcí a odpovědností samotných uživatelů, jaký obsah ukládají na poskytnutém serverovém prostoru.

Poskytovatelé proto nemají povinnost aktivně monitorovat materiály, které jsou na jejich serverech uloženy. Pokud se však poskytovatel dozví o protiprávní povaze obsahu, a neučiní veškeré možné kroky vedoucí k odstranění či znepřístupnění takového obsahu, které po něm lze požadovat, stává se odpovědným za obsah uložených informací.

Poskytovatel služby, jež spočívá v ukládání informací poskytnutých uživatelem, odpovídá za obsah informací uložených na žádost uživatele jen:

- mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo
- dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací.

Poskytovatel služby odpovídá vždy za obsah uložených informací v případě, že vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na činnost uživatele.

Šíření obchodních sdělení

Zákon stanovuje pravidla pro šíření obchodních sdělení zejména pro případy šíření nevyžádaných obchodních sdělení.

Zakazuje se šíření nevyžádaných obchodních sdělení za použití elektronických prostředků. Tímto se umožňuje šíření obchodních sdělení pouze tzv. systémem opt-in, tedy šíření vyžádaných obchodních sdělení. Dále se stanovuje povinnost subjektů získávajících od svých zákazníků kontakty pro elektronickou poštu získat souhlas pro šíření obchodních sdělení a povinnost umožnit zákazníkům, jejichž emailové adresy se takto získávají, zdarma odmítnout souhlas s využitím této adresy k zaslání obchodních sdělení kdykoliv při zaslání zprávy.

Zároveň je zakázáno šířit obchodní sdělení elektronickou poštou, pokud není zřetelně a jasně označena jako obchodní sdělení, skrývá nebo utajuje totožnost odesílatele, jehož jménem se komunikace uskutečňuje, nebo je zaslána bez platné adresy, na kterou by mohl adresát přímo a účinně zaslat žádost na vyřazení z příslušného opt-in seznamu. Ochrany požívají jak osoby fyzické, tak i osoby právnické. Nelze tedy zasílat nevyžádaná obchodní sdělení ani na emailové adresy, jež nejsou přiřazeny konkrétní fyzické osobě a představují třeba obecný kontakt na osobu právnickou.

Podrobnosti elektronického kontaktu lze za účelem šíření obchodních sdělení elektronickými prostředky využít pouze ve vztahu k uživatelům, kteří k tomu dali předchozí souhlas.

Pokud fyzická nebo právnická osoba získá od svého zákazníka podrobnosti jeho elektronického kontaktu pro elektronickou poštu v souvislosti s prodejem výrobku nebo služby podle požadavků ochrany osobních údajů, může tato fyzická či právnická osoba využít tyto podrobnosti elektronického kontaktu pro potřeby šíření obchodních sdělení týkajících se jejich vlastních obdobných výrobků nebo

služeb za předpokladu, že zákazník má jasnou a zřetelnou možnost jednoduchým způsobem, zdarma nebo na účet této fyzické nebo právnické osoby odmítnout souhlas s takovýmto využitím svého elektronického kontaktu i při zasílání každé jednotlivé zprávy, pokud původně toto využití neodmítl.

Zaslání elektronické pošty za účelem šíření obchodního sdělení je zakázáno, pokud

- tato není zřetelně a jasně označena jako obchodní sdělení,
- skrývá nebo utajuje totožnost odesílatele, jehož jménem se komunikace uskutečňuje, nebo
- je zaslána bez platné adresy, na kterou by mohl adresát přímo a účinně zaslat informaci o tom, že si nepřeje, aby mu byly obchodní informace odesílatelem nadále zasílány.

Šíření obchodních sdělení osobami vykonávajícími regulované činnosti

Osoby vykonávající regulované činnosti mohou za použití elektronických prostředků v rámci činností, které jsou obsahem regulované činnosti, šířit obchodní sdělení, a to v souladu s uvedenými obecnými pravidly pro šíření obchodních sdělení a v souladu s příslušnými pravidly vydávanými obchodními, profesními a spotřebitelskými sdruženími, která upravují zejména nezávislost, důstojnost, čest povolání a poctivý přístup k zákazníkům.

Osoby vykonávající regulované činnosti, jež nejsou členy profesních samosprávných komor zřízených zákonem, při šíření obchodních sdělení za použití elektronických prostředků v rámci činností, které jsou obsahem regulované činnosti, postupují v souladu s uvedenými obecnými pravidly pro šíření obchodních sdělení.

Obchodní sdělení osob vykonávajících regulované činnosti musí obsahovat název profesní samosprávné komory zřízené zákonem, u níž je osoba vykonávající regulovanou činnost zapsána, odkaz na profesní pravidla uplatňovaná v členském státu Evropské unie, v němž je osoba vykonávající regulovanou činnost usazena, a způsob trvalého veřejného přístupu k informacím o příslušné profesní samosprávné komoře zřízené zákonem, jejímž je osoba vykonávající regulovanou činnost členem.

Vazba služeb informační společnosti na vnitřní trh Evropské unie

Základním předpokladem pro dobré fungování vnitřního trhu v oblasti elektronického obchodu je jasné stanovení působnosti zákonodárství jednotlivých členských států, respektive stanovení zásady jednoho aplikovatelného práva, aby bylo možno předejít možným konfliktům v právních úpravách jednotlivých členských států. Zákon proto stanovuje komunitární rámec pro poskytování služeb informační společnosti a minimální požadavky pro poskytování těchto služeb.

Na poskytovatele služby, který poskytuje služby prostřednictvím podniku nebo organizační složky umístěné na území České republiky, se použijí ustanovení zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, a zvláštních právních předpisů upravujících podmínky zahájení a výkonu činnosti, která je předmětem poskytované služby, zejména právních předpisů upravujících vznik podnikatelského oprávnění, požadavky na odbornou způsobilost, požadavky na obsah a kvalitu poskytované služby a odpovědnost poskytovatele služby za porušení těchto povinností.

Na poskytovatele služby, který je usazen v jiném členském státě Evropské unie a poskytujícího tuto službu na území České republiky, se zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, a další uvedené právní předpisy nevztahují.

Tím však nejsou dotčeny povinnosti poskytovatele služby vyplývající z právních předpisů na ochranu veřejného pořádku, veřejného zdraví, bezpečnosti státu a ochranu spotřebitele

Smlouvy uzavírané s poskytovateli internetových služeb

Podmínky a obsahové náležitosti smlouvy mezi uživatelem a poskytovatelem internetových služeb upravuje zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích.

Ve smlouvě o poskytování veřejně dostupné služby elektronických komunikací nebo připojení k veřejné komunikační síti musí být srozumitelným, úplným a snadno přístupným způsobem uvedeno vždy

- u podnikatele poskytujícího služby nebo zajišťujícího přístup k síti jméno, popřípadě jména, příjmení, bydliště a identifikační číslo nebo obchodní firma, jde-li o fyzickou podnikající osobu, nebo obchodní firma nebo název, sídlo (místo podnikání) a identifikační číslo, popřípadě sídlo organizační složky na území České republiky, identifikační číslo, bylo-li přiděleno, jméno, popřípadě jména a příjmení osob oprávněných jednat jménem této právnické osoby, jde-li o právnickou osobu,
- je-li uživatelem
 - podnikající právnická osoba obchodní firma nebo název, sídlo, popřípadě sídlo organizační složky na území České republiky, identifikační číslo, bylo-li přiděleno, jméno, popřípadě jména, příjmení a bydliště osob oprávněných jednat jménem této právnické osoby,
 - podnikající fyzická osoba jméno, popřípadě jména, a příjmení, popřípadě obchodní firma, bydliště, místo podnikání a identifikační číslo, bylo-li přiděleno,
 - nepodnikající osoba jméno, popřípadě jména, příjmení, bydliště, datum narození nebo rodná čísla fyzických osob, byla-li přidělena, nebo název a sídlo, popřípadě sídlo organizační složky na území České republiky, popřípadě identifikační číslo právnické osoby,
- popis poskytované služby, zejména
 - informace, zda je poskytován přístup k číslům tísňového volání, údaje o lokalizaci volajícího na čísla tísňového volání, popřípadě o omezení přístupu k číslům tísňového volání,
 - informace o veškerých podmínkách omezujících přístup ke službám a aplikacím nebo možnosti jejich využívání,
 - minimální nabízená a minimální zaručená úroveň kvality poskytované služby a zejména lhůta pro zahájení jejího poskytování, popřípadě datum zahájení,
 - informace o postupech zavedených s cílem měřit a řídit provoz v síti elektronických komunikací, které se využívají k zabránění naplnění kapacity připojení či jejího překročení, a o tom, jaký vliv mohou mít tyto postupy na kvalitu poskytované služby,
 - informace o omezeních týkajících se užívání koncových zařízení,
 - informace o právech účastníka vyplývajících z § 95,
- nabídka druhů servisních služeb a služeb zákaznické podpory, včetně způsobů, jakými lze tyto služby využívat,
- údaje o ceně, popřípadě způsobu určení ceny, způsobu získávání aktuálních informací o všech platných cenách služeb,
- informace o termínech a způsobu vyúčtování ceny a placení a případné rozdíly v ceně u různých způsobů placení nebo při různých formách vyúčtování,
- doba, na kterou je smlouva uzavřena, a výpovědní doba,
- podmínky pro obnovení a ukončení služby, včetně podmínek minimálního využívání služby, které musí být splněny, aby bylo možné využívat výhod z propagačních nabídek,
- způsob uplatnění reklamace vad poskytované služby a reklamace vyúčtování cen za poskytnuté služby, včetně údajů o tom, kde a v jakých lhůtách lze reklamaci uplatnit,
- smluvní pokuty nebo jiná sankční ustanovení za nedodržení nebo porušení smluvních povinností ze strany podnikatele poskytujícího službu nebo zajišťujícího přístup k síti nebo ze strany účastníka,
- ujednání o náhradě škody a vrácení peněz, která budou použita v případě nedodržení úrovně kvality služby stanovené ve smlouvě nebo v případě přerušování poskytování služby nebo připojení,

- informaci o způsobu řešení sporů týkajících se předmětu smlouvy mimo soudní nebo správní řízení,
- způsob vyrozumění účastníka o změně smluvních podmínek,
- druhy opatření, která může podnikatel přijmout v případě narušení bezpečnosti a integrity své sítě, bezpečnosti služby nebo při zjištění jejich ohrožení nebo zranitelnosti,
- výše ceny za přenesení telefonního čísla a popřípadě dalších identifikátorů účastníka a podmínky přenesení,
- v případě ukončení smlouvy před uplynutím doby trvání, na kterou je smlouva uzavřena, at' již výpovědí, nebo dohodou smluvních stran, informace o výši úhrady, která nesmí být v případě smlouvy uzavřené se spotřebitelem vyšší než jedna pětina součtu měsíčních paušálů zbývajících do konce sjednané doby trvání smlouvy, nebo jedna pětina součtu minimálního sjednaného měsíčního plnění zbývajících do konce sjednané doby trvání smlouvy, a výše úhrady nákladů spojených s telekomunikačním koncovým zařízením, které bylo účastníkovi poskytnuto za zvýhodněných podmínek,
- rozhodnutí účastníka o uvedení jeho osobních nebo identifikačních údajů v účastnickém seznamu.

Podnikatel poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací nebo zajišťující veřejnou komunikační síť uveřejní v každé své provozovně návrh smlouvy a současně ji zpřístupní způsobem umožňujícím dálkový přístup. Dále je povinen zpřístupnit informace o svých službách.

Podnikatel poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací nebo zajišťující připojení k veřejné komunikační síti je povinen nejméně 1 měsíc před nabytím účinnosti změny smlouvy uveřejnit informaci o této změně v každé své provozovně a způsobem umožňujícím dálkový přístup. Zároveň je podnikatel povinen informovat účastníka o uveřejnění. Pokud se jedná o podstatnou změnu smlouvy vedoucí ke zhoršení postavení účastníka, je podnikatel povinen prokazatelně informovat účastníka, jehož smlouva obsahuje ustanovení o úhradě v případě ukončení smlouvy před uplynutím doby trvání, na kterou je smlouva uzavřena, rovněž o jeho právu ukončit smlouvu ke dni nabytí účinnosti změny, a to bez této úhrady, jestliže nové podmínky nebude účastník akceptovat. Informaci je podnikatel povinen poskytnout účastníkovi způsobem, který si účastník zvolil pro zaslání výúčtování.

Smluvní ujednání, která by obsahovala takové podmínky a postupy pro ukončení smlouvy, které jsou odrazující od změny poskytovatele služeb elektronických komunikací, jsou neplatná.

Smlouvy uzavírané na dálku - distanční smlouvy a ochrana spotřebitele

Smlouva uzavíraná na dálku v elektronickém obchodě je smlouva, jejíž sjednání, uzavření anebo plnění se děje za použití elektronických přenosových nebo sdělovacích prostředků. Jde o tzv. distanční smlouvy.

Spotřebitelské smlouvy (B2C) jsou nejrozšířenějším typem smluv v rámci elektronického obchodu. Jde o soukromoprávní smlouvy, ve kterých mají smluvní strany zásadně rovné postavení. Ve skutečnosti je však postavení stran často nerovné. Potřeba chránit slabší smluvní stranu - spotřebitele - vedla k vytvoření zvláštní právní úpravy tohoto typu smluv.

Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014 přinesl změny i pro provozovatele internetových obchodů. Nový občanský zákoník se v § 1820 - 1867 věnuje smlouvám uzavíraným pomocí prostředků komunikace na dálku a smlouvám uzavíraným mimo obchodní prostory.

Podle tohoto zákonného ustanovení směřuje-li jednání stran k uzavření smlouvy a používá-li při něm podnikatel výhradně alespoň jeden komunikační prostředek, který umožňuje uzavřít smlouvu bez současné fyzické přítomnosti stran nebo směřuje-li takové jednání k uzavření smlouvy mimo prostor obvyklý pro podnikatelovo podnikání, sdělí podnikatel spotřebiteli v dostatečném předstihu před uzavřením smlouvy nebo před tím, než spotřebitel učiní závaznou nabídku, také

- náklady na prostředky komunikace na dálku, pokud se liší od základní sazby,
- údaj o případné povinnosti zaplatit zálohu nebo obdobnou platbu, je-li vyžadována,

- v případě, že se jedná o smlouvu, jejímž předmětem je opakované plnění, nejkratší dobu, po kterou bude smlouva strany zavazovat,
- v případě smlouvy uzavírané na dobu neurčitou nebo jejímž předmětem je opakované plnění údaj o ceně nebo způsobu jejího určení za jedno zúčtovací období, kterým je vždy jeden měsíc, pokud je tato cena neměnná,
- v případě smluv uzavíraných na dobu neurčitou nebo jejímž předmětem je opakované plnění údaje o veškerých daních, poplatcích a nákladech na dodání zboží nebo služby,
- pokud lze využít práva na odstoupení od smlouvy podmínky, lhůtu a postupy pro uplatnění tohoto práva, jakož i formulář pro odstoupení od smlouvy, jehož náležitosti stanoví prováděcí právní předpis,
- údaj, že v případě odstoupení od smlouvy ponese spotřebitel náklady spojené s navrácením zboží a jde-li o smlouvu uzavřenou prostřednictvím prostředku komunikace na dálku náklady za navrácení zboží, jestliže toto zboží nemůže být vráceno pro svou povahu obvyklou poštovní cestou,
- údaj o povinnosti uhradit poměrnou část ceny v případě odstoupení od smlouvy, jejímž předmětem je poskytování služeb a jejichž plnění již začalo,
- jde-li o dodání digitálního obsahu pokud nebyl dodán na hmotném nosiči a byl dodán s předchozím výslovným souhlasem spotřebitele před uplynutím lhůty pro odstoupení od smlouvy údaj, že spotřebitel nemůže odstoupit od smlouvy, popřípadě za jakých podmínek mu právo na odstoupení od smlouvy zanikne, a
- údaj o existenci, způsobu a podmínkách mimosoudního vyřizování stížností spotřebitelů včetně údaje, zda se lze obrátit se stížností na orgán dohledu nebo státního dozoru.

Ochrana spotřebitele obsahují rovněž ustanovení § 1838 a 1851, ve kterých jsou uvedena pravidla o neobjednaném plnění. Dle těchto zákonných ustanovení spotřebitel není povinen na své náklady podnikateli dodané zboží vracet, nemusí mu nic hradit ani jej nemusí žádným způsobem vyrozumívat. Na spotřebitele se hledí jako na poctivého držitele, má tedy právo s dodaným zbožím nakládat jako vlastník.

Od 1. 1. 2014 nadále platí, že prodávající odpovídá kupujícímu za to, že věc nemá při převzetí vady. Zejména odpovídá kupujícímu za to, že věc má vlastnosti, které si strany ujednaly. Chybí-li takové ujednání, pak jde o takové vlastnosti, které prodávající nebo výrobce popsal nebo které kupující očekával s ohledem na povahu zboží, případně které prodávající či výrobce uvádí v reklamě.

Dále prodávající odpovídá za to, že se věc hodí k účelu, který pro její použití uvádí nebo ke kterému se věc tohoto druhu obvykle používá, že odpovídá jakostí nebo provedením smluvenému vzorku nebo předloze, byla-li jakost nebo provedení určena podle smluveného vzorku nebo předlohy, že je věc v odpovídajícím množství, míře nebo hmotnosti a že vyhovuje požadavkům právních předpisů. Podle § 2165 nového občanského zákoníku kupující bude moci stejně jako podle dosavadní právní úpravy uplatnit práva z vady, která se u spotřebního zboží vyskytne v době 24 měsíců od jeho převzetí.

Elektronická podání

Právní předpisy v řadě případů výslovně upravují možnost elektronického podání. V případech některých řízení je pak předpokládána obousměrná elektronická komunikace, tj. upravena je i možnost rozhodnutí a doručování v elektronické formě. V jiných případech však zákony s elektronickou formou komunikace vůbec nepočítají.

Daňový řád

Správa daní přebírá elektronickou formu komunikace ve smyslu obecného zákona o elektronických úkonech a to včetně identifikace daňového subjektu a prokázání doručení pro tento způsob komunikace. Tento postup se bude vztahovat pouze na osoby, které mají podle tohoto zákona zřízení tzv. datovou schránku.

V případě elektronického doručování, které by mělo být využito jako prioritní forma doručování před doručením formou zásilky, byla v daňovém řádu zvolena koncepce, která připouští pouze jediný

způsob elektronického doručování, a to prostřednictvím datových schránek ve smyslu zákona o elektronických úkonech, jehož účinnost nastala 1. července 2009. Nepředpokládá se formalizované doručování jinou formou.

E-mailová či jiná komunikace může být uplatněna v případech, kdy se nejedná o doručování v právním slova smyslu, např. když správce daně chce osobu zúčastněnou na správě daní neformálně vyrozumět o určité skutečnosti.

Úprava doručování prostřednictvím datových schránek je v daňovém řádu zakotvena formou odkazu na zákon o elektronických úkonech, který úpravu doručování zakotvuje především v § 17. Obdobný přístup byl zvolen i v jiných procesních řádech, čím se zákon o elektronických úkonech stal univerzálním právním předpisem použitelným pro doručování všemi orgány veřejné moci.

Občanský soudní řád

Písemné podání je možno učinit rovněž v elektronické podobě prostřednictvím veřejné datové sítě. Je-li písemné podání učiněno v elektronické podobě, je třeba jej nejpozději do tří dnů doplnit předložením jeho originálu, případně písemným podáním shodného znění. V případě podání v elektronické podobě opatřeného zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb se nevyžaduje doplnění podání předložením jeho originálu. K podání učiněnému elektronicky lze připojit také všechny jeho přílohy v elektronické podobě.

Je-li návrh podán na elektronickém formuláři podepsaném zaručeným elektronickým podpisem žalobce a nepřevyšuje-li peněžité plnění požadované žalobcem částku 1 000 000 Kč, soud může vydat na návrh žalobce elektronický platební rozkaz.

Adresou pro doručování prostřednictvím veřejné datové sítě je adresa datové schránky evidovaná podle zvláštního právního předpisu. Prostřednictvím veřejné datové sítě soud doručuje na elektronickou adresu, kterou adresát sdělil soudu, jestliže soud o doručení písemnosti tímto způsobem požádal nebo s ním vyslovil souhlas a jestliže uvedl akreditovaného poskytovatele certifikačních služeb, který vydal jeho kvalifikovaný certifikát a vede jeho evidenci, nebo předložil svůj platný kvalifikovaný certifikát.

Správní řád

Podání je možno učinit i v elektronické podobě podepsané uznávaným elektronickým podpisem. Za podmínky, že podání je do 5 dnů potvrzeno, popřípadě doplněno, je možno je učinit pomocí jiných technických prostředků, zejména prostřednictvím dálnopisu, telefaxu nebo veřejné datové sítě bez použití uznávaného elektronického podpisu. Ten, kdo činí podání v elektronické podobě, uvede současně poskytovatele certifikačních služeb, který jeho certifikát vydal a vede jeho evidenci, nebo certifikát připojí k podání.

Nevylučuje-li to zákon nebo povaha věci, na požádání účastníka řízení správní orgán doručuje i na elektronickou adresu, kterou mu účastník řízení sdělí, zejména může-li to přispět k urychlení řízení; taková adresa může být sdělena i pro řízení, která mohou být u téhož správního orgánu zahájena v budoucnu.

Písemnosti doručované do vlastních rukou se na požádání adresáta doručují jiným způsobem; v takovém případě platí, že písemnost je doručena třetím dnem ode dne, kdy byla odeslána. V případě doručování na elektronickou adresu platí, že písemnost je doručena v okamžiku, kdy převzetí doručované písemnosti potvrdí adresát zprávou opatřenou jeho uznávaným elektronickým podpisem. Nepotvrdí-li adresát převzetí písemnosti nejpozději následující pracovní den po odeslání zprávy, která se nevrátila jako nedoručitelná, doručí správní orgán písemnost, jako by adresát o doručení na elektronickou adresu nepožádal.

Pokud nebylo možno doručit písemnost doručovanou na elektronickou adresu adresáta, protože se datová zpráva vrátila jako nedoručitelná, učiní správní orgán neprodleně další pokus o její doručení; bude-li další pokus o doručení neúspěšný, doručí písemnost, jako by adresát o doručení na elektronickou adresu nepožádal.

Trestní řád

Podání lze učinit i v elektronické podobě podepsané elektronicky. Ten, kdo činí podání v elektronické podobě, uvede současně poskytovatele certifikačních služeb, který jeho certifikát vydal a vede jeho evidenci, nebo certifikát připojí k podání.

Zákon o účetnictví

Účetní záznam může mít technickou formu, přičemž za technickou formu se považuje i účetní záznam provedený elektronickým způsobem, který umožňuje jeho převedení do formy, v níž je jeho obsah pro fyzickou osobu čitelný.

Účetní jednotky mohou vést účetní záznamy i ve formě, ve které je jejich obsah bez dalšího nečitelný; v tomto případě jsou povinny disponovat takovými prostředky, nosiči a vybavením, které umožní provést převod účetních záznamů do formy, ve které je jejich obsah pro fyzickou osobu čitelný. Účetní záznam může být podepsán elektronickým podpisem.

Nic nebrání tomu, aby i faktury byly vystavovány v elektronické podobě.

Elektronický podpis

Základním problémem právní jistoty na internetu je skutečnost, že zprávy zaslané jeho prostřednictvím postrádají záruku, že byly poslány určitou osobou a že při jejich přenosu nedošlo k jejich pozměnění. Uvedený problém bývá řešen prostřednictvím elektronického podpisu.

Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, definuje základní pojmy:

Datovou zprávou se rozumí elektronická data, která lze přenášet prostředky pro elektronickou komunikaci a uchovávat na technických nosičích dat, používaných při zpracování a přenosu dat elektronickou formou, jakož i data uložená na technických nosičích ve formě datového souboru.

Elektronickým podpisem se rozumí údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené, a které slouží jako metoda k jednoznačnému ověření identity podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě. Podle této definice se může jednat i o pouhý naskenovaný podpis, osobní identifikační číslo, stejně tak jako o pouhé jméno odesílatele uvedené v e-mailu, atp.

Zaručeným elektronickým podpisem se rozumí elektronický podpis, který splňuje následující požadavky:

- je jednoznačně spojen s podepisující osobou,
- umožňuje identifikaci podepisující osoby ve vztahu k datové zprávě,
- byl vytvořen a připojen k datové zprávě pomocí prostředků, které podepisující osoba může udržet pod svou výhradní kontrolou,
- je k datové zprávě, ke které se vztahuje, připojen takovým způsobem, že je možno zjistit jakoukoliv následnou změnu dat.

Jde o bezpečnější formu elektronického podpisu, která svazuje podepsaný dokument s vlastníkem specifického šifrovacího klíče. Takový elektronický podpis umožňuje ověření, že odesílatel je skutečně tím, za koho se vydává a že datová zpráva nebyla modifikována od doby svého podepsání.

Elektronickou značkou se rozumí údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené, a které splňují následující požadavky:

- jsou jednoznačně spojené s označující osobou a umožňují její identifikaci prostřednictvím kvalifikovaného systémového certifikátu,
- byly vytvořeny a připojeny k datové zprávě pomocí prostředků pro vytváření elektronických značek, které označující osoba může udržet pod svou výhradní kontrolou,
- jsou k datové zprávě, ke které se vztahují, připojeny takovým způsobem, že je možné zjistit jakoukoli následnou změnu dat.

Kvalifikovaným časovým razítkem se rozumí datová zpráva, kterou vydal kvalifikovaný poskytovatel certifikačních služeb a která důvěryhodným způsobem spojuje data v elektronické podobě s časovým

okamžikem a zaručuje, že uvedená data v elektronické podobě existovala před daným časovým okamžikem.

Zákon definuje i minimální parametry, které musí elektronický podpis splňovat, aby byl použitelný jako náhrada klasického podpisu při různých právních úkonech.

Tyto podmínky souladu s požadavky na podpis definuje zákon následovně:

- Datová zpráva je podepsána, pokud je opatřena elektronickým podpisem. Pokud se neprokáže opak, má se za to, že se podepisující osoba před podepsáním datové zprávy s jejím obsahem seznámila.
- Použití zaručeného elektronického podpisu založeného na kvalifikovaném certifikátu a vytvořeného pomocí prostředku pro bezpečné vytváření podpisu umožňuje ověřit, že datovou zprávu podepsala osoba uvedená na tomto kvalifikovaném certifikátu.
- Použití elektronické značky založené na kvalifikovaném systémovém certifikátu a vytvořené pomocí prostředku pro vytváření elektronických značek umožňuje ověřit, že datovou zprávu označila touto elektronickou značkou označující osoba.
- Pokud označující osoba označila datovou zprávu, má se za to, že tak učinila automatizovaně bez přímého ověření obsahu datové zprávy a vyjádřila tím svou vůli.

Zákon o elektronickém podpisu rovněž doplňuje všechny důležité veřejnoprávní procesní zákony (správní řád, občanský soudní řád, trestní řád a daňový řád) a staví naroveň podání učiněná písemně s podáními učiněnými elektronicky.

Požadavek notářsky ověřeného podpisu však není možno splnit elektronickým podpisem.

Doménová jména

Každý počítač připojený k internetu má svou jedinečnou číselnou adresu, tzv. IP (Internet Protocol) adresu. Doménovým jménem se rozumí unikátní symbolické jméno, které jednoznačně identifikuje doménu, tj. místo či prostor na internetu, v jehož rámci sdílejí počítače a zařízení část IP adresy.

K přidělení doménového jména dochází uzavřením smlouvy o registraci. Doménové jméno není věcí ani právem a předmětem občanskoprávního vztahu je jako tzv. jiná majetková hodnota.

Práva majitelů domén a jejich jmen jsou práva ze smlouvy o registraci domény. Jelikož doménové jméno není věc, nemohou mít jejich majitelé typická věcná práva, zejména nemohou být předmětem vlastnictví (spoluvlastnictví), nelze je pronajmout, nelze k nim zřídit zadržovací právo atd. Je však možný přechod (doménové jméno např. může být předmětem dědění), převod (včetně vkladu do obchodní společnosti), převod některých práv k doménovému jménu a držba.

Registrací doménového jména mohou být porušena cizí práva různé povahy, např. práva k ochranné známce, práva autorská, práva k obchodním názvům a firmám, práva vyplývající z ochrany osobnosti, zeměpisná označení, pravidla hospodářské soutěže a nekalosoutěžní pravidla.

Kybernetická bezpečnost

V souvislosti s množícími se útoky počítačových hackerů přijali zákonodárci konkrétní legislativní opatření, jež mají do budoucna ochránit klíčové informační systémy a sítě nezbytné pro řádné fungování dnešní informační společnosti. Konkrétně jde o zákon č. 181/2014 Sb., o **kybernetické bezpečnosti**, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2015.

Zásadní úkoly jsou v tomto směru ukládány především **Národnímu bezpečnostnímu úřadu** (dále jen „NBÚ“). Mnohé povinnosti však zákon stanovuje rovněž pro další orgány veřejné správy, ale i pro soukromé subjekty, především pro ty z řad poskytovatelů důležitých informačních systémů. Konkrétně zákon jmenuje:

- poskytovatele služby elektronických komunikací a subjekty zajišťující síť elektronických komunikací
- orgány nebo osoby zajišťující významnou síť
- správce informačního systému kritické informační infrastruktury

- správce komunikačního systému kritické informační infrastruktury
- správce významného informačního systému

Orgány veřejné správy a zmíněné soukromé subjekty mají především povinnost hlásit tzv. kybernetické bezpečnostní incidenty, a to buď přímo Národnímu centru kybernetické bezpečnosti, jež je součástí NBÚ, anebo provozovateli **národního CERT** (*Computer Emergency Response Team*). Zřízení národního CERT je přitom dalším opatřením na poli tuzemské kybernetické bezpečnosti, které zákon přináší. Úkolem tohoto týmu je především sdílení informací v oblasti kybernetické bezpečnosti, a to jak na národní, tak i mezinárodní úrovni. Provozovatelem národního CERT se na základě veřejnoprávní smlouvy s NBÚ stalo sdružení CZ.NIC, které je mimo to správcem tuzemské domény .cz.

Vedle národního CERT zřizuje zákon rovněž **vládní CERT** jako součást NBÚ. Tento tým má pak poskytovat součinnosti a metodickou podporu orgánům veřejné správy i výše uvedeným soukromým subjektům. Kromě vyhodnocování údajů poskytnutých národním CERT je úkolem vládního CERT také hodnocení zranitelnosti v oblasti kybernetické bezpečnosti.

Trestněprávní aspekty

Prostřednictvím počítače lze pochopitelně spáchat řadu trestných činů. Jako hlavní skutkové podstaty, k jejichž naplnění by mohlo v souvislosti s počítačovou kriminalitou dojít, lze jmenovat následující:

- porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi,
- neoprávněné nakládání s osobními údaji,
- porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže,
- porušování práv k ochranné známce a jiným označením,
- pomluva,
- poškození cizích práv,
- podvod,
- zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění.